

krabbamein økist við nøgdini av nýttum rúsdrekka og tykist ikki at vera ávirkað av drekkimynstrinum ella av, hvat slag av alkoholiskum drykkjum verður nýtt.

Ávíst er, at rúsdrekka økir um vandan fyri krabbameini í munnholu, svølg, barkakýla og vælindi. Vandin hevur lyndi til at økjast við mongdini, men til ber ikki at áseta eitt týðiligt lágmark, har ongi árin eru. Um tú eisini roykir, økist vandin munandi. Vandin fyri nevndu krabbameinssløgum hevði verið sera lítil, um fólk í evropeisku londunum hvørki drukku ella royktu.

Drekk við máta, tí rúsdrekka hevur skaðiliga ávirkan.

Sólarljós

Húðkrabbi sæst oftast hjá fólki við ljósum holdi. Flestu tilburðirnir eru, har fólk við ljósari húð eru fyri nógvari ultravioletari geisling. Størsta umhvørvisliga orsøkin til húðkrabba er at vera nógv í sól. UV-geislingar í sólarljósinum verða settar at elva til húðkrabba. Móðurmerkjakrabbi er tað slagið av húðkrabba, har vandin er størstur fyri spjaðing og deyða.

Fólk, sum fyrr eru vorðin sól-skáldað, eru í størri vanda fyri at fáa móðurmerkjakrabba. Útbreiðslan av móðurmerkjakrabba er í tíðarskeiðnum frá 1960 til 1990

tvífaldað, og hetta kann standast av, at fólk hava verið meira úti í sólini farnu øldina og gingið nógv í solarium. Í dag er bannað fólki undir 18 ár at ganga í solarium í Føroyum. Hetta var eitt av tilmælunum í krabbameinsætlanini.

Ver ansin í sólini – og far ikki í solarium!

Vandamikil evnir

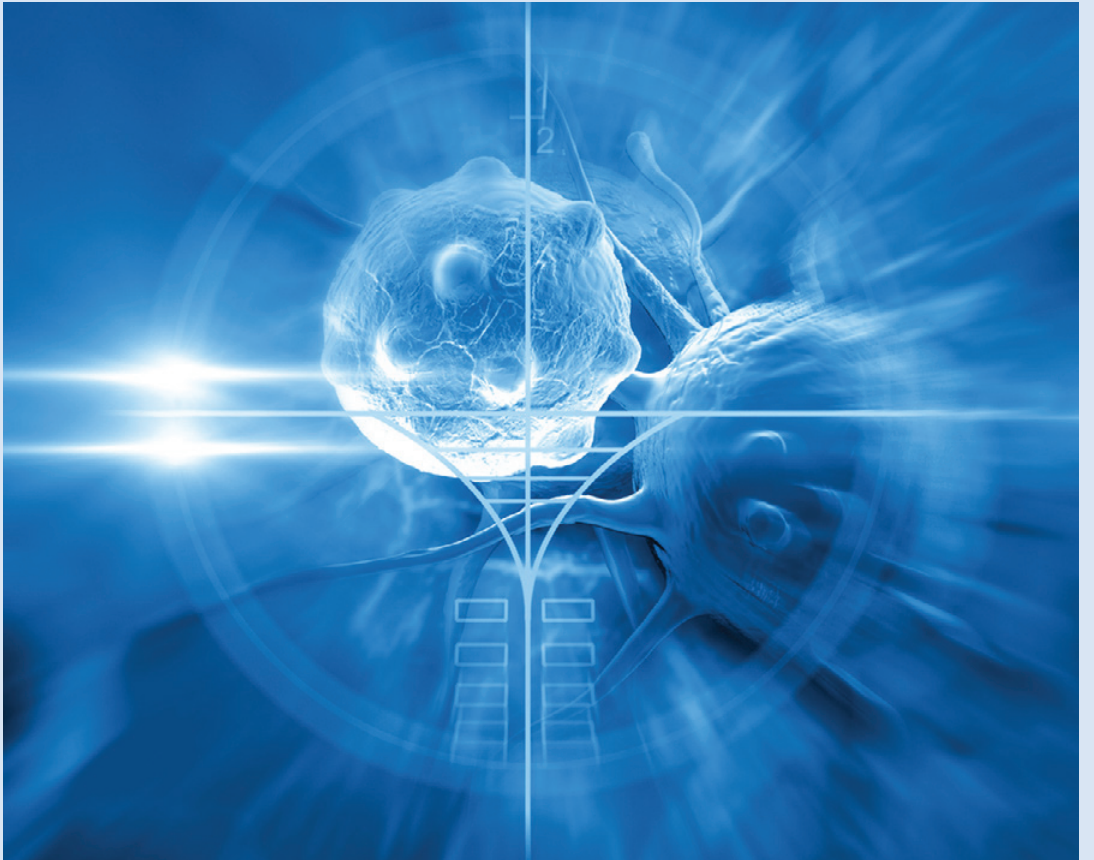
Natúrlig og mannagjørd evni finnast í umhvørvinum og á arbeiðsplássum, sum kunnu elva til krabbamein. Í dag er kunneikin um, hvørji hesi evnini eru, betri enn fyrr, og hetta hevur havt við sær stóra minking í tilburðunum av krabbameini. At koma í vanda av umhvørvinum verður skilt soleiðis, at talan er um vandar, sum hvør einstakur ikki hevur rættiligt tamarhald á.

Dømi um hetta kunnu vera luftdálking, dálking av drekkivatni, passiv royking, ov nógv sólarljós, matvørudálking, dioxin, burturbeining av kemikalium frá ídnaði og annað. Tey sløgini av krabbameini, sum oftast knýta seg at arbeiðsplássum, eru lungnakrabbi, krabbamein í bløðruni, lungnahinnu, barka, livrini, nasaholu, blóðkrabbi og húðkrabbi.

Ansa eftir vandamiklum evnum í umhvørvinum!

Hvat er krabbamein

Krabbamein fevnir um nógvar ymiskar sjúkur. Fleiri enn 200 sløg av krabbameini eru, og sjúkurnar kunnu býtast sundur í undirbólkar. Krabbasjúkur vórðu longu lýstar í fornöld, men rættilig ferð kom ikki á viðgerðirnar fyrr enn miðskeiðis í 20. öld, verður m.a. upplýst í almennu krabbameinsætlanini

Krabbamein er ein sjúka, sum tekur seg upp í kyknunum í kroppinum. Sjúkan byrjar við, at kyknurnar vaksa ella býta seg sundur eitt ávíst stað í kroppinum uttan tamarhald ella endamá. Krabbamein kann menna seg í øllum gøgnum ella kyknunum, men stórur munur er á tittleika, hvat hesum viðvíkur.

Í kroppinum eru milliardir av kyknunum, og allatíðina verða gamlar og oyðilagdar kyknur skiftar út við nýggjar. Tær gomlu kyknurnar endurgera seg sjálvar, og tær nýggju fáa somu eiginleikar sum tær gomlu. Tá kyknurnar býta seg sundur, grøðast sár, og blóð, húð og slímhinnur verða endurskapað.

Ílegurnar í kyknunum stýra gongdini, tá kyknurnar býta seg sundur. Krabbameinstilburðir kunnu standast av, at tær mekanismur, sum stýra gongdini, ikki longur virka.

Góðkynjað og illkynjað

Normalar kyknur býta seg sundur uttan trupulleikar. Men brek kunnu stinga seg upp, sum hava við sær, at kyknurnar deila seg ójavnt. Hetta er rættiliga vanligt og vísir seg sum ein góðkynjaður knykil á kroppinum. Kyknurnar eru frískar, men ov nógvar eru,

og tær eru øðrvísi enn móðurkyknar.

Í einum illkynjaðum knykli eru kyknurnar ónormalar. Kyknurnar hava býtt seg ov nógv sundur, og haraftrat er hendur ein álvarsamur feilur í kyknulegunum, sum broytir teirra skap og útsjónd. Har normalar kyknur beina fyri sær sjálvum, um tær gerast sjúkar, halda krabbakyknur fram at liva og gera nýggjar krabbakyknur.

Um so er, at krabbakyknurnar náa fram til blóð og eitlar, er vandi fyri, at krabbameinið spjaðir seg til onnur stöð í kroppinum, har aðrir svullir kunnu taka seg upp, ið síðan kunnu vaksa inn í gøgn, ið liggja rundanum.

Orsøkir til krabbamein

Orsøkirnar til krabbamein kunnu vera fleiri. Í hesum sambandi kunnu nevast ymisk krabbameinsframléiðandi evnir, ið fáa ílegurnar í kroppinum at broytast tann ónormala vegin. Dømi um hetta kunnu vera røntgen- og UV-geislingar og eitt ótal av kemiskum evnum, m.a. tubbak, asbest og alkohol. Eisini summi virussløg hava víst seg at ávirka krabbameinsgongdina.

Ættarbregði hevur eisini sína ávirkan á nøkur sløg av krabbameini, har ein arvar oyðilagdar ílegur. Dømi um hesi sløgini eru krabbi í langa, bróstkrabbi og eygnakrabbi. Hesar sjúkur kunnu tó eisini standast av øðrum viðurskiftum enn ættarbregði.

Hóast nærum øll fólk dagliga koma í sambandi við vandamikil evnir, fáa ikki øll krabbamein. Hetta kemst av, at summi eru arvaliga meira viðkvom mótvegis vandamiklum ávirkanum enn onnur.

Umhvørvið stóran týðning

Kanningar vísa, at umhvørvið hevur sera stóra ávirkan á, um krabbamein fer at gera um seg. Eitt dømi er, at japanskir tilflytarar í Kalifornía, ið oftast finga krabbamein í maganum, fóru frá hesum slagnum til at fáa bróstakrabba og krabba í langanum, ið frammanundan var vanligt í Kalifornía.

M.a. grundað á eygleiðingar sum hesar verður hildið, at viðurskifti í umhvørvinum eru atvoldin til 80 prosent ella meiri av øllum krabbameinssløgum. Viðurskiftini, talan er um, fevna eisini um kost-, samfelags- og mentanarfyrbrigdi.

